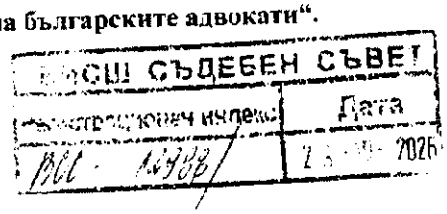
Отговори на въпросите, зададени от Сдружение „Съюз на българските адвокати".

Уважаеми г-н Николов,

Благодаря Ви за зададените въпроси. Предоставям на Вашето внимание моите отговори, които се надявам да са удовлетворителни за Вас:

1. Как ще подобрите прозрачността, ефективността и законосъобразността на работата на комисиите по професионална етика към прокуратурите и към Прокурорската колегия?

Ще настоявам за публични правила, еднакви критерии, срок за произнасяне и мотиви към всяко решение. Практиката на комисиите следва да се публикува в обезличен вид.

2. Как ще подобрите прозрачността и контрола върху прилагането на принципа на случайното разпределение по чл. 9 от ЗСВ в прокуратурите?

ВСС не администрира пряко системата, но може да изисква проверки, данни и публична статистика за отклоненията от случайното разпределение. При конкретни данни за нарушение ще сезирам компетентните органи и ще инициирам дисциплинарна проверка.

3. Как ще гарантирате, че решенията на Прокурорската колегия няма да се предопределят от главния прокурор или от временно изпълняващия функциите? Ще гласувате ли против немотивирани предложения, внесени от него?

Не мога да гарантирам решенията на останалите членове. Гарантирам собствения си независим вот, публичните си мотиви и реакцията си при всеки опит за влияние. Ще гласувам против всяко немотивирано предложение, независимо от кого е внесено.

4. През 2027 г. новият ВСС ще избира главен прокурор. Каква процедура ще подкрепите: публично изслушване, въпроси от професионални и граждански организации, публикуване на мотивите на всеки член? По какви критерии ще гласувате?

Да, ще подкрепя публично изслушване и въпроси от организации. Ще подкрепя публикуване на мотивите на всеки член на ВСС и аз самият ще оповестя публично и в писмен вид моите. Критериите съм развил с концепцията си и отговорите си на въпросите на колегата Костов, публикувани в профила ми.

5. Как оценявате действащия механизъм за разследване на главния прокурор и неговите заместници? Ще предложите ли промени и какви?

Не се е доказал като ефективен. Законодателното решение е в правомощията на Народното събрание, а ВСС следва да даде ясно и аргументирано становище. При такава процедура ще преценя позицията си след задълбочен анализ на практиката до момента и изясняване на конкретните нормативни слабости, довели до неефективност.

6. Какви изводи правите от случая Мартин Божанов за кадровата политика в прокуратурата? Какви конкретни мерки ще предложите срещу неформални мрежи на влияние при назначенията и повишенията?

Случаят показа, че формалната публичност не спира неформалното влияние. Ще настоявам за проверка на конфликтите на интереси и зависимостите, сравнителни мотиви при кадровите решения и лично обяснение на всеки вот. Неформалното влияние губи сила, когато всяко решение оставя проверима следа.

7. Ще настоявате ли указанията на по-горестоящ прокурор да бъдат винаги писмени и мотивирани, а случаите на отнемане на преписки да се отчитат статистически и публично?

Да. Писмените и мотивирани указания са законово изискване. Ще подкрепя публична обезличена статистика за отнетите и преразпределените преписки и дела, включително за основанието и органа, взел решението.

По отношение на втората част – ще работя за достатъчни гаранции да не се допуска последващо отнемане на преписки във фазата след случайното им разпределение. Стабилността на контрола на наблюдаващия прокурор върху разпределената му преписка или дело е част от гаранциите за неговата независимост по конкретния случай. В много държави последващо отнемане се допуска само при изрично и изчерпателно изброяване на малък брой изключения, обикновено засягащи виновна или обективна невъзможност за изпълнение на служебните задължения или други груби нарушения. Ще работя отнемане да е допустимо само при изчерпателно определени и проверими основания.

8. Как ще допринесете за изпълнението на решенията на Европейския съд по правата на човека по групите дела С.З. срещу България и Колеви срещу България?

Ще настоявам ВСС да определи кои неизпълнени мерки са в неговата компетентност и да отчита публично изпълнението им. Това включва кадровото осигуряване, натовареността, специализацията, обучението и дисциплинарната реакция при неоправдани забавяния и неизпълнение на служебни задължения.

9. Как следва да реагира Прокурорската колегия при данни за натиск върху защитници, като привличане на адвокати като обвиняеми или призоваването им като свидетели заради дейността им по защитата, претърсвания в адвокатски кантори или използване на специални разузнавателни средства спрямо защитници?

Когато такива действия са предприети заради работата на защитника, те могат да съдържат данни за престъпление и дисциплинарно нарушение. Ще сезирам компетентните наказателни органи и ще инициирам дисциплинарна проверка, като ще настоявам за бърза проверка и публичен резултат в допустимите от закона граници.

10. Какви мерки ще предложите срещу продължителните досъдебни производства и за своевременен достъп на защитата до материалите по делото?

ВСС няма преки правомощия да влияе непосредствено върху продължителността на наказателните производства и достъпа на страните до материалите по делото. Той може да влияе върху причините за забавянето – незаети места, неравномерна натовареност, организация, обучение и техническо обезпечаване. Ще отчитам тези показатели при кадровите решения, атестирането и дисциплинарната практика.

11. Как оценявате практиката на публични изявления на прокуратурата по висящи дела в светлината на презумпцията за невиновност и Директива (ЕС) 2016/343? Следва ли тя да води до дисциплинарна отговорност?

Не одобрявам тази практика. Публичното говорене трябва да пази презумпцията за невиновност, тайната на разследването и достойнството на засегнатите лица. Изявления, които представят вината като установена преди окончателния съдебен акт, са недопустими. Дисциплинарната отговорност се преценява според конкретните факти и на втория въпрос не може да се отговори общо.

12. Множество прокуратури се ръководят от временно изпълняващи функциите. Ще се ангажирате ли с конкретен срок за откриване на процедури за всички свободни ръководни длъжности?

В първия месец от мандата ще предложа публичен график за откриване и приключване на процедурите за всички незаети ръководни длъжности.

13. Ще подкрепите ли публикуването на всички дисциплинарни решения с мотивите им и произнасянето по сигнали на граждани и адвокати в разумен, предварително обявен срок?

Да. Ще подкрепя публикуването на обезличени дисциплинарни решения и въвеждането на предварително обявени срокове за отговор по сигнали и жалби.

14. Какви обективни критерии за натовареност и качество на работата трябва да съдържат атестациите на прокурорите?

Развил съм въпроса в концепцията си.

15. Как виждате взаимодействието с Европейската прокуратура и разрешаването на спорове за компетентност с нея?

Споровете за компетентност се решават от ВКП. ВСС отговаря за кадровото, техническото и организационното обезпечаване и може да създаде условия за постоянен институционален диалог с Европейската прокуратура.

16. Ще се ангажирате ли да оповестявате срещите си с политици, представители на бизнеса и лобисти по време на мандата?

Не смятам да се срещам с политици, представители на бизнеса и лобисти по време на мандата. Няма да провеждам неформални срещи по въпроси от дейността на ВСС. За всяка служебна среща ще оповестявам участниците, темата и резултата, освен когато законът изисква запазване на поверителност.

17. Ще публикувате ли особено мнение при всяко несъгласие с решение на колегията и ежегоден личен отчет за дейността си като член на ВСС?

Да.

18. При какви обстоятелства бихте си направили отвод от решение на колегията, засягащо прокурор, с когото сте били в отношения на служебна зависимост?

Нямам отношения с прокурор в ПРБ, които да предполагат необходимостта да се отвеждам.

21. Кой Ви предложи и имате ли професионална или лична зависимост от предложителите си?

Предложителите ми са в списъка към номинацията ми и нямам лична, професионална или друга зависимост от никого от тях, както и те от мен.

22. Ще подкрепите ли публичност на статистиката за отказите да се образува досъдебно производство по сигнали срещу магистрати и висши длъжностни лица и въвеждането на ефективен съдебен контрол върху тези откази?

Да и за двете – обезличена и достатъчно подробна статистика, както и ефективен съдебен контрол с ясно определен обхват.

23. Каква е позицията Ви за правото на пострадалия и на защитата да обжалват прокурорските актове пред съд, а не само пред по-горестоящ прокурор?

Принципното ми становище е в подкрепа на подобно право.

24. С решение от 30 април 2025 г. по съединени дела C-313/23, C-316/23 и C-332/23 Съдът на Европейския съюз постави изисквания към органи, които упражняват кадрови и дисциплинарни правомощия след изтичане на мандатите си. Как ще се отнесете към кадровите и дисциплинарните решения, взети от Прокурорската колегия след изтичане на мандата ѝ на 3 октомври 2022 г.? Ще подкрепите ли преразглеждането им?

Въпросът иска предварителна позиция за преразглеждане на цяла група решения, без да са посочени конкретните актове и основанията за това. Това би предрешило гласа ми преди да съм се запознал с фактите. Ще се произнеса в съответната процедура след преценка на относимите факти и приложимото право.

25. Как оценявате законосъобразността на действията на временно изпълняващия функциите главен прокурор след изтичане на законовия шестмесечен срок през юли 2025 г. и произнасянето на Върховния касационен съд по този въпрос? Как следва да се третират актовете, издадени в този период?

Въпросът ме поставя в ролята на орган, който да обяви общо действията и актовете от този период за законосъобразни или незаконосъобразни. Няма да изземвам правомощията на компетентните органи или да предрешавам позицията си по производства, в които може да участвам като член на ВСС.

26. Как ще гарантирате спазването на законовия шестмесечен срок за временно изпълняващ функциите главен прокурор и непрекъснатост на ръководството на прокуратурата, без тълкувания, които заобикалят закона?

Като изпълнявам закона, както винаги съм правил до момента. Ще настоявам процедурата за избор да започва своевременно и ще гласувам против всяко решение, което заобикаля законовия срок чрез подновяване или формално удължаване на временното положение.

27. Докладът на Европейската комисия за върховенството на правото от 2026 г. отново отчита липса на напредък в постигането на резултати по разследвания, обвинения и окончателни присъди за корупция по високите етажи. Какви конкретни промени в организацията и отчетността на прокуратурата предлагате?

ВСС не ръководи разследвания. Като негов член ще работя за кадрово обезпечаване, специализация, обучение, технологична подкрепа и ясна отчетност за резултатите, без намеса по конкретни дела.

28. Как ще гарантирате, че наказателни производства и мерки за неотклонение не се използват избирателно срещу политически фигури, журналисти, адвокати или критици на властта?

Като член на ВСС няма да мога да контролирам конкретни производства. При данни за избирателно преследване ще настоявам за незабавна проверка, ще сезирам компетентните органи и ще инициирам дисциплинарна процедура, когато има основания. Резултатът от проверката трябва да бъде публичен в допустимите от закона граници.

29. Какъв дисциплинарен подход ще прилагате при данни за неформални контакти на прокурори с лобисти или с лица, срещу които се водят наказателни производства?

Ще преценявам доказаното поведение, връзката му със служебните задължения и последиците, при гарантирано право на защита. Самият контакт не е достатъчен за дисциплинарна отговорност. Ще преценявам неговата цел, връзката му с конкретно производство или кадрово решение, укриването му, получена облага и настъпилите последици. Санкция може да има само за доказано нарушение и при пълно право на защита.

30. Ще подкрепите ли публикуването в обезличен вид на постановленията за прекратяване и за отказ да се образува производство по дела със значим обществен интерес?

Да, при ясни критерии за значим обществен интерес и при защита на личните данни, тайната на разследването и правата на засегнатите лица.

ОТГОВОРИ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИТЕ ВЪПРОСИ

№ 1 Правото на защита почти отсъства от концепциите на кандидатите. Какви конкретни мерки ще предложите за гарантиране на правото на защита в досъдебното производство, включително достъпа на защитата до материалите по делото и спазването на разумния срок?

ВСС не определя процесуалния достъп до делото. Той може да осигури достатъчен кадрови ресурс, равномерна натовареност, обучение и дисциплинарна реакция при неоправдано забавяне. За това ще използвам кадровите и дисциплинарните му правомощия. На въпросите за достъпа до материалите и продължителността на досъдебните производства съм дал отговор № 10 по-горе.

№ 2 Подкрепяте ли промени в Наказателно-процесуалния кодекс, които намаляват процесуалните гаранции в досъдебното производство, като отпадане на предявяването на разследването, внасяне на обвинението направо в съда или по-нисък стандарт на доказване? Как съчетавате ефективността на процеса с правото на защита?

Въпросите са прекалено общи. Няма да подкрепя намаляване на стандарта за доказване или ограничения, които превръщат защитата във формалност, но не подкрепям и блокиране на разследването. При всяко конкретно предложение ще преценявам дали са запазени достъпът до доказателствата, достатъчното време за подготовка, възможността за оспорване и съдебният контрол. За да дам аргументиран отговор, следва да се запозная с конкретни предложения. Вижте и отговор на въпрос 23.

№ 3 Ще подкрепите ли задължението прокуратурата да се произнася с мотивиран акт по всеки сигнал на гражданин и възможността отказите да се обжалват пред съд?

Задължението прокуратурата да се произнася с мотивиран акт по всеки сигнал на гражданин и възможността отказите да се обжалват пред съд в момента са законоустановени. По въпроса за съдебното обжалване на прокурорските актове вече съм отговорил в отговори № 22 и № 23 на първоначалните Ви въпроси.

№ 4 Повечето концепции не засягат отчетността на главния прокурор. Кои конкретни правомощия на главния прокурор бихте ограничили в рамките на действащата Конституция?

За отчетността на главния прокурор съм дал отговор в Концепцията и в отговори на въпросите на прокурор Костов. ВСС не може да ограничава установените с Конституцията и ЗСВ правомощия на главния прокурор. В рамките на своите правомощия ще ограничавам възможността за неформално влияние чрез публични мотиви, проверими кадрови решения и реакция при незаконосъобразни указания или намеса.

№ 5 Ще подкрепите ли поощренията на прокурори да се предлагат от административния ръководител и да се решават само от Прокурорската колегия с публикувани мотиви, вместо лично от главния прокурор?

Главният прокурор би следвало да има право да поощрява магистратите и съдебните служители, но подкрепям това да става с публично известни мотиви, по еднакви за всички критерии, които позволяват на професионалната общност да се информира за служебните прояви, които ръководството приема за заслуги.

№ 6 Ще подкрепите ли публичен регистър и максимален срок на командироването на прокурори, включително във ВКП и ВАП по заповед на главния прокурор?

В момента такъв регистър съществува. Максималният срок за командироването е разгледан подробно в новия проект за изменение на ЗСВ. Подробно съм изложил предложенията си в становището, което съм изпратил до МП, и което е публично на портала за обществени консултации на МС.

№ 7 В много от последните процедури за избор на административни ръководители е имало само един кандидат. Ще подкрепите ли правило процедурата да се открива повторно, когато има само един кандидат?

Не бих подкрепил задължително прекратяване и повторение на процедурата. Единственият кандидат може да е резултат на обективни обстоятелства и е предвидима хипотеза в малките прокуратури. ВСС трябва да бъде много внимателен при вземане на решение в процедура с един кандидат, за да избегне впечатлението за предрешеност. Той трябва да може да защити и отрицателен вот за такъв кандидат. Накратко, при един кандидат ПК дължи пълна проверка по всички критерии и може да остави длъжността незаета с мотивирано решение.

№ 8 Почти всички кандидати предлагат общото събрание на прокурорите да дава становище за кандидатите за ръководители. Ще се ангажирате ли колегията да не избира кандидат при отрицателно становище на общото събрание без изрични писмени мотиви?

Бих се ангажирал ПК да търси и кани общите събрания да внасят такива мотивирани становища, но не подкрепям поставянето на решението на ВСС в предварителна зависимост от съдържанието на предложението. ВСС не следва да прехвърля отговорността за решенията си на други органи или колективи от магистрати. Становището има съвещателен характер, а отговорността за решението остава на ВСС. То следва да се взема според индивидуалния случай и да бъде мотивирано. При отрицателно становище на общото събрание ще настоявам възраженията му да бъдат изрично обсъдени в писмените мотиви на ВСС.

В момента сте командирван в национален експерт в Евроюст. Ще прекратите ли командироването, ако бъдете избран за член на ВСС?

Да.

Iliev, I. Digitally signed by Iliev, I. Date: 2026.10.23 11:33:24 +02'00'

23.10.2026 г. С УВАЖЕНИЕ:

/Ивайло Илиев/